

מאמר אם יהי' נדחך – ה'תשכ"ז

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לש"פ נצבים, ז"ך אלול, ה'תשס"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים וחמש לבריאה

מאה ושלוש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

מרת יוכבד ע"ה וילהלם

בת הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי

נפטרה ז"ך אלול, ה'תשס"ד

ת. נ. צ. ב. ה.

הוא הסיוע מלמעלה, ומובן שעבודת המטה, ובפרט כאשר רק בא לטהר, אינה בערך כלל להסיוע שמלמעלה, מ"מ נאמר בכתוב ושבת, שנחשב כאילו כל הענין הי' מצד עבודתו, ולכן יש בזה המעלה שאדם רוצה בקב שלו כו"ל. וע"י התשובה הרי הוא גורם קיבוץ הרצונות וכו', שהו"ע משם יקבצך כמו שהוא ע"פ פנימיות התורה, ועי"ז יקויים הכתוב גם כפשוטו, שהקב"ה יקבץ את כאו"א מישראל, בביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ נצבים, כ"ז אלול, הננו מוציאים לאור מאמר ד"ה אם יהי' נדחך גו', שנאמר בהתוועדות ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול ה'תשכ"ז — הנחה בלתי מוגה.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כ"ג אלול, ה'תשס"ה

מאה ושלש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ"י.

Published and Copyright 2005 by

VAAD HANOCHOS BLAHAK

788 Eastern Parkway Suite #408

Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (718) 778-5776

E-mail: info@lahak.org

Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5765 • 2005

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (718) 778-5776

סדר ועימוד בתכנת „תג". הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

וכמו"כ ישנו ענין הקיבוץ בקוב"ה, שהו"ע קיבוץ הניצוצות שנפלו למטה ונתפזרו בריבוי גדול, ולא עוד אלא שע"י מעשה האדם נעשו גם נידחים, וכנ"ל (ס"ב) שמצד הבריאה עצמה שייך רק ענין הריבוי, אבל לא שייך ענין הנדח, כי, גם ענין הריבוי שמצד הבריאה עצמה הוא כפי הכוונה שנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, ואדרבה, מצד אחדות הפשוטה ישנו גם ענין הריבוי⁷², אבל ע"י שהאדם עושה היפך הרצון אזי גורם גם בהניצוצות שיהיו נדחים כו'. ואעפ"כ נאמר בכתוב נדחך לשון יחיד, שגם לאחרי שנדחו הרי הם בבחי' יחיד, שהם קשורים בעצמותו ית', כי העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס ככולו⁷³. והנה, קיבוץ הניצוצות (ענין הקיבוץ בקוב"ה) נעשה ע"י קיבוץ הרצונות (בישראל), דכיון שדוקא ע"י מעשה האדם נעשים הניצוצות בבחי' נדח, לכן הנה דוקא ע"י מעשה האדם בתשובה וקיבוץ רצונותיו, נעשה גם קיבוץ הניצוצות. וזהו שפירש רש"י⁷⁴ שהשכינה שרוי' עם ישראל בצרת גלותן וכשנגאלין הכתיב גאולה לעצמו שהוא ישוב עמהם, היינו, שע"י קיבוץ הרצונות, ענין הגאולה דישראל, נעשה גם קיבוץ הניצוצות, ענין הגאולה דקוב"ה. וזהו ג"כ מה שאמר⁷⁵ על מה אבדה הארץ גו'⁷⁶, על שלא ברכו בתורה תחילה, דכיון שישראל מתקשרין באורייתא, הרי הקיבוץ דישראל נעשה ע"י הקיבוץ דתורה, וענין הקיבוץ שבתורה נת"ל שהוא ע"י ענין ברכו בתורה תחילה, ולכן, הנה דוקא ע"י שברכו בתורה תחילה ונעשה הקיבוץ בתורה, הנה עי"ז נעשה גם הקיבוץ בישראל, גאולת ישראל, ועי"ז גם גאולת הקב"ה.

(ו) **וזוהו** מ"ש ושבת עד הוי' אלקיך גו' אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך, שהמשך הכתובים הוא שע"י ושבת, ענין התשובה, הנה עי"ז משם יקבצך, וכנ"ל שע"י התשובה נעשה קיבוץ הרצונות, ועי"ז גם קיבוץ הניצוצות, שכל זה בא ע"י התשובה דוקא. ובפרטיות יותר, הנה בענין התשובה עצמה נאמרו בכתוב שני ענינים. ושבת, ושב הוי' אלקיך. והיינו, שתחילה צ"ל ושבת, עבודת האדם, ואח"כ ושב הוי' אלקיך, שהו"ע התשובה מלמעלה. וכמרוז⁷⁷ לבא לטהר מסייעין אותו, ומבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ⁷⁸ שהדיוק בזה הוא בא לטהר, שגם כאשר עדיין לא עשה מאומה אלא רק בא לטהר, הנה כבר מסייעין אותו. ואף שהעיקר

72) ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתקמ.

73) כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט)

74) רמ"י ט, יא.

75) יומא לח, ב.

76)

77) כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סרכ"ז. וש"נ.

בס"ד. ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשכ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך הוי' אלקיך ומשם יקחך². הנה לכל לראש ישנו פירוש הכתוב ע"ד הפשט [שהוא העיקר, שהרי התורה ניתנה בעולם העשי' ששם הוא דרך הפשט³, ולכן אין מקרא יוצא מידי פשוטו]⁴, שהקב"ה יקבץ את כל ישראל, אפילו את אלו שנמצאים במעמד ומצב של "נדחך", ויוציאם ממעמד ומצבם ויעמיד אותם במקומם המתאים, היינו, במקומם האמיתי, כפי שהם בניס אתם להוי' אלקיכם⁵, בני בכורי ישראל⁶, וכל ישראל בני מלכים הם⁷. וכמ"ש רש"י עה"פ⁸ ושב הוי' אלקיך את שבותך, שהוא (הקב"ה) עצמו צריך להיות אוחו בידי ממש איש איש ממקומו, כענין שנאמר⁹ ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל, והיינו שיקבץ את כל ישראל יחד, אתם נצבים גו' כולכם ראשיכם שבטיכם עד חוטב עצץ ושואב מימין¹⁰, וכולם יחד יהיו לגוי אחד, ויתקשרו עם הוי' אחד¹¹, וע"י האחדות שבהם יקבלו את הברכות שמלמעלה, כמ"ש¹² ברכנו אבינו כולנו כאחד. אמנם, בכדי שיקויים פשוטו של הכתוב, הרי זה ע"י קיום פירוש הכתוב ע"פ נשמתא דאורייתא¹³, שהיא פנימיות התורה שנתגלתה בתורת החסידות, כדלקמן.

(ב) **והענין** בזה, כמבואר בהמאמר¹⁴ ד"ה אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך גו', דצריך להבין מ"ש נדחך לשון יחיד, הרי ענין הקיבוץ שייך בפרטים דוקא ובפרט בריבוי פרטים, כמ"ש ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל, משא"כ על יחיד אין נופל הלשון קיבוץ,

6) שמות ד, כב.

7) שבת סז, א.

8) פרשתנו (נצבים), ל, ג.

9) ישעי' כז, יב.

10) ריש פרשתנו (נצבים).

11) ואתחנן ו, ד.

12) ברכת "שים שלום" בסוף תפלת העמידה.

13) זח"ג קנב, א.

14) בשערי תשובה ח"א ג, א.

1) על מאמר זה ציין כ"ק אדמו"ר

שליט"א בכת"ק: "שענה"ת לאדהאמ"צ ח"א ע'

3. ח"ב 84, 124" (נסמנו לקמן בפרטיות).

2) פרשתנו (נצבים), ל, ד.

3) ע"ח (הובא בנגיד ומצוה בתחילתו.

נהר שלום בהקדמת רחובות הנהר בסופו)

ומ"ח (מס' חיוב הנשמות פ"א מ"ב) הובאו

ונתבארו בלקו"ד ח"ד תשע"א, א.

4) שבת סג, א. וש"נ.

5) ראה יד, א.

וכיון שנאמר לשון קיבוץ (יקבצך), אינו מובן מ"ש נדחך לשון יחיד, והול"ל בלשון רבים.

אך הענין הוא, דהנה, הנשמה מצד עצמה היא בחי' יחיד. אבל כיון שהנשמה ירדה למטה, והרי ירדתה לא היתה בשביל עצמה, אלא רק בכדי לתקן את הגוף ונה"ב וחלקו בעולם¹⁵, בכדי להשלים הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים¹⁶, ובכדי שענין זה לא יהי' בדרך נהמא דכיסופא¹⁷, אלא בדרך עבודה, לכן ניתנה להנשמה בחירה חפשית, כמ"ש¹⁸ ראה נתתי לפניך את החיים ואת הטוב ואת ההיפך דחיים וטוב, הנה מצד ירדת הנשמה למטה, שייך בה ענין הריבוי ופיזור, עד לבחי' נדח. והיינו, דעם היות שהנשמה מצד עצמה היא בבחי' יחיד, מ"מ, כאשר נמשך מעצם הנשמה להכחות שבה, עד לכחות הפנימיים המתלכשים באברים, ועד להלבושים דמחשבה דיבור ומעשה, הנה כאשר המחשבות דיבורים ומעשים מתפשטים ומתפזרים ככו"כ עניני העולם, אזי הם נעשים בבחי' ריבוי, והיינו לפי שהענינים דעוה"ז הם בבחי' ריבוי. ויובן זה במכ"ש מענין הריבוי שישנו אפילו בבחי' הכלים דקדושה, כידוע שגם בהכלים דע"ס דקדושה, הנה כל מה שנמשכים למטה בעולם תחתון יותר הרי הם בבחי' ריבוי יותר, ומכ"ש בהעולמות עצמם (עולם מלשון העלם¹⁹), שכל מה שהעולם הוא למטה יותר אזי הענינים שבו בבחי' ריבוי יותר, ועאכו"כ בהירידה לקליפת נוגה ועל ידה לגקה"ט, שנעשה בבחי' ריבוי ביותר. וכיון שהענינים דעוה"ז הם בבחי' ריבוי, לכן, הנה כאשר המחדומ"ע של הנשמה מתפשטים בעניני העולם, נעשים גם הם בבחי' ריבוי ופירוד, עד ששייך שיהי' מציאות של נדח ח"ו. ופירוש ענין נדח היינו שהוא היפך רצון הוי', והיינו, שהרצון (ובמילא גם המחדומ"ע) שלו אינו כפי רצון הוי', אלא כפי הרצונות של עצמו, שאז הוא נעשה בבחי' נדח, ועי"ז גורם שגם הניצוצות המלוכשים בעניני העולם נעשים בבחי' נדח. וכל זה הוא מצד מעשה האדם דוקא, כי מצד הבריאה עצמה לא שייך ענין נדח ח"ו, והיינו, שגם הניצוצות שנפלו למטה ביותר עד לגקה"ט, עם היותם בתכלית הריבוי ופירוד, מ"מ אינם בבחי' נדח, ורק כאשר האדם עובר על רצון ה', אזי נעשה בעצמו

(15) תניא פל"ז (מח, ב).
 (16) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
 (17) לקו"ת צו ז, ריש ע"ד. ובכ"מ.
 (18) פרשתנו (נצבים), ל, טו.
 (19) לקו"ת שלח לז, ד. ובכ"מ.

ענין הקיבוץ גם באורייתא וקוב"ה. וביאור ענין הקיבוץ באורייתא⁶⁰, יובן ע"פ מארז"ל⁶¹ במחשכים הושיבני⁶² זה תלמוד בבלי, והיינו לפי שהלימוד בתלמוד בבלי הוא באופן של פלפול, כי מצד פיזור ופירוד ההלכות אי אפשר למצוא הלכה ברורה רק ע"י פלפול דוקא. והיינו שהלכה אחת נתפזרה בהרבה מקומות, עד שמצד מהלך המחשבה של המקשה ישנם קושיות וסתירות ממקום אחד למקום שני באותה ההלכה, שלכן מקשה ורמינהו, וצריך להיות קיבוץ ההלכה ע"י פלפול הקושיות וכ"ד פירוקי⁶³ עד שיברר את ההלכה לאמיתתה. והנה כשם שנת"ל שקיבוץ הרצונות בישראל הוא מצד בחי' יחידה, הנה כמו"כ גם הקיבוץ בתורה הוא עי"ז שברכו בתורה תחילה⁶⁴, שענין ברכת התורה הוא ההמשכה בתורה מבחי' נותן התורה, שעיי"ז דוקא עומד על אמיתית ההלכה. וזהו שאמרו חז"ל⁶⁵ והוי' עמו⁶⁶ שהלכה כמותו, שבכדי לברר ההלכה לאמיתתה צריך להיות הוי' עמו, שהו"ע ההמשכה מבחי' נותן התורה. והנה, כשם שבשביל הקיבוץ שבישראל ישנו מקום מיוחד בתפלה, שהו"ע הק"ש, שע"י המס"נ דק"ש נעשה אסיפת כל הרצונות כנ"ל, כמו"כ גם בתורה, ישנו ענין שהוא למעלה מבחי' הפיזור, והו"ע פנימיות התורה דלית תמן לא קושיא ולא מחלוקת⁶⁷, כמשנ"ת באגה"ק⁶⁸ (ומה שצריך להיות יגיעה גם בפנימיות התורה, הרי זה לפי שנתלכשה באותיות של הבנה והשגה כו'), וע"י פנימיות התורה שהיא למעלה מבחי' הפיזור, ישנו הכח לפעול הקיבוץ גם בגליא דתורה. והנה, אף שהכח לפעול הקיבוץ בגליא דתורה הוא מצד פנימיות התורה, צריך להיות גם ענין ברכו בתורה תחילה, דכמו שבתפלה ישנם ב' בחי' במס"נ, מס"נ שבמורה אני והודו להוי', ומס"נ באחד שבק"ש, וע"י המס"נ שבק"ש נמשך אח"כ לכל הכחות, שזהו"ע בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך⁶⁹, ועד גם להלבושים מחשבה דיבור ומעשה, שזהו"ע ושננתם גו' ודברת גו' וקשרתם גו'⁷⁰, הנה כן גם בענין הקיבוץ שבתורה, שצ"ל בזה ב' הענינים, ענין פנימיות התורה, וענין ברכו בתורה תחילה⁷¹.

(60) ראה שערי תשובה ח"ב קלו, ג ואילך.
 (61) ראה סנהדרין כד, א. וראה שערי אורה כב, ב ואילך. המשך תרס"ו ע' צ ואילך.
 (62) איכה ג, ו.
 (63) ראה שבת לג, ב.
 (64) נדרים פא, א. ב"מ פה, א. וראה לקו"ש חט"ו ע' 3. וש"נ.
 (65) סנהדרין צג, ב.
 (66) שמואל א טז, יח.
 (67) זח"ג קכד, ב (ברע"מ).
 (68) סכ"ו. וראה לקו"ת במדבר יג, ג. קונטרס עץ החיים פי"א ואילך.
 (69) ואתחנן ו, ה.
 (70) שם, זח.
 (71) חסר ביאור שייכות ב' ענינים שבתורה לב' הענינים שבתפלה (המו"ל).

תמיד בשלימות בכאו"א מישראל, וכמאמר אדמו"ר הזקן⁵⁰ שמע ישראל אַ איד ניט ער וויל און ניט ער קען זיין נפרד ח"ו פון אלקות. וכיון שענין התשובה הוא מצד בחי' היחידה שבנפש שהיא בשלימות בכאו"א מישראל (כנ"ל), לכן אפשר להיות תשובה גם בשעתא חדא וברגעא חדא⁵¹ (בשעה אחת), היינו, שגם ברגעא חדא, הנה כשישנה בזה השעתא חדא, כפירוש כ"ק מו"ח אדמו"ר⁵² איין קער, אזי הוא קונה עולמו כו'. וענין זה הוא גם בהלכה, שהמקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור, אין שום נפק"מ במעמדו ומצבו העבר, וכאשר הרהר בתשובה הרי היא מקודשת בודאי⁵³. אמנם, במשך כל השנה הרי זה יכול להיות בהעלם, שאינו ניכר. אך בחודש אלול, שאז נמצא המלך בשדה ומקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם⁵⁴, והיינו שגם אלו שנמצאים בשדה, בחי' איש שדה⁵⁵, מאיר להם הארת פנימיות רצונו ית', הנה מצד גילוי פנימיות הרצון של הקב"ה שמאיר בחודש אלול, מתגלה גם פנימיות הרצון שבישראל, שפנימיות רצונו הוא להיות מיוחד בו ית', וכנ"ל שאיש ישראל אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד ח"ו מאלקות. וזהו ג"כ ענין התקיעות שבחודש אלול, שבכל יום ויום שבחודש אלול, לא רק בר"ח, אלא גם בכל ימי החודש (מלבד שבת, וכן ערב ר"ה מצד טעמים צדדים⁵⁶), תוקעים בשופר, שענין התקיעות הוא כמ"ש הרמב"ם⁵⁷ עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם כו', והיינו שתק"ש מעוררת גם את הישנים והנרדמים, ואופן ההתעוררות הוא כמ"ש⁵⁸ אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, והיינו שאין צריך להתבוננות וכו', אלא שנחרד ונתעורר מעצמו. והיינו, שמצד גילוי פנימיות רצונו ית' שמאיר בחודש אלול, נתעורר פנימיות הרצון שבכל אחד מישראל לשוב בתשובה, שתהי' אצלו עקירת הרצון מהרע, ולא ירצה בשום דבר רק באלקות, ועי"ז יהי' קיבוץ ואסיפת כל הרצונות כו', שיחזרו לקדושה.

(ה) **והנה** ידוע המאמר⁵⁹ ישראל מתקשרין באורייתא ואורייתא בקוב"ה. ומזה מובן שכשם שישנו ענין הקיבוץ בישראל, כמו"כ ישנו

(50) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' שפד (נעתק ב"היום יום" כה תמוז). שם ע' תקמו (נעתק ב"היום יום" כא סיון). ועוד.
(51) זח"א קכט, סע"א.
(52) סה"מ תרצ"ג ע' תקמא. ושי"ג. סה"ש תשי"ה ריש ע' 121. וראה לקו"ת דרושי ר"ה סא, א. סג, ד. סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תפב.
(53) קידושין מט, ב. רמב"ם הלי' אישות פ"ח ה"ה. טושו"ע אה"ע סל"ח סל"א.
(54) לקו"ת ראה לב, ריש ע"ב.
(55) תולדות כה, כז.
(56) ראה טור או"ח ר"ס תקפא.
(57) הלי' תשובה פ"ג ה"ד.
(58) עמוס ג, ו. טור שם.
(59) ראה זח"ג עג, א. וראה סה"מ תרנ"ז ס"ע כח.

בבחי' נדח, וגורם שגם הניצוצות כו' יהיו נדחים. וזהו שאמרו רז"ל²⁰ יתוש קדמך, שגם יתוש שמכניס ואינו מוציא²¹, שהיא קליפה היותר תחתונה כו', קודמת היא במדריגה לאדם החוטא, כי, כל הנבראים, גם הקליפות, כיון שאינם משנים את תפקידם, אינם בבחי' נדחים, משא"כ האדם שעובר על רצון הקב"ה, שעיי"ז נעשה הענין דנדח כנ"ל.

ומ"מ נאמר נדחך לשון יחיד, כי, גם כאשר האדם עובר על רצון הקב"ה ונעשה בבחי' נדח, הנה גם אז הוא בבחי' יחיד. וטעם הדבר, כי, ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא²², שגם בעת החטא נקרא בשם ישראל, מלשון כי שרית עם אלקים²³, והיינו שהוא למעלה מסדר השתלשלות, וכיון שהוא למעלה מסדר השתלשלות, הרי אין בזה מדידות והגבלות דסדר השתלשלות, ולכן, גם בירידתו למטה כו' הוא בבחי' אחד, וכמ"ש²⁴ גוי אחד בארץ, שנשמות ישראל, להיותם למעלה מהמדידות דסדר השתלשלות, הנה גם כאשר הם בארץ (ע"י ירידת הנשמה למטה) הרי הם בבחי' אחד. ויתירה מזה, שאפילו בשעת החטא הם ג"כ בבחי' אחד, וכנ"ל שישראל אע"פ שחטא ישראל הוא. ואפילו בהחטאים שיש בהם חיוב כרת רח"ל, שענין הכרת היינו שנכרת משרשו ומקורו²⁵, הרי ידוע הדיוק בזה שנכרת משרשו ומקורו דוקא, אבל מצד העצמות הרי הוא תמיד מיוחד²⁶, שלכן אומר הקב"ה על כאו"א מישראל, יהי' מי שיהי', נצר מטעי מעשי ידי להתפאר²⁷, דכשם שהקב"ה הוא נצחי, כך גם ישראל שהם מעשה ידיו²⁸. וזהו מ"ש נדחך לשון יחיד, כי גם בעת שהוא נדח רח"ל, הרי הוא בבחי' יחיד. וכידוע הפירוש²⁹ במאמר³⁰ אחד חכם כו' ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאול, שבכאו"א מישראל ישנו בחי' אחד, והיינו, לא רק בחכם, תם ושאינו יודע לשאול, אלא אפילו ברשע ישנו ג"כ בחי' אחד — אחד רשע.

(ג) **והנה** כיון שכאו"א מישראל, גם בשעת החטא בהיותו נדח רח"ל, יש בו בחי' אחד, הנה מצד ה"אחד" שבו יקובץ גם הוא,

(20) סנהדרין לח, א. וראה תניא פכ"ד.
(21) גיטין נו, ב.
(22) סנהדרין מד, רע"א.
(23) וישלח לב, כט.
(24) שמואל"ב ז, כג. ועוד.
(25) ראה תניא פכ"ד. אגה"ת פ"ה.
(26) ראה גם 26. ראה גם לקו"ת דרושים לר"ה סב, סע"ג. שמע"צ פג, ב. סה"מ אעתי"ר ע' עד.
(27) ישע"י ס, כא.
(28) ראה עמק המלך שער תקוני התשובה ספ"ג. אג"ק ח"א ע' קמו.
(29) ראה סה"ש תש"ג ע' 74.
(30) הגש"פ.

כההבטחה שלא ידח ממנו נדח³¹. וזהו מ"ש ושב הוי' אלקיך את שבותך גוי' אם יהי' נדחך בקצה השמים משם יקבצך גוי', דענין הוי' אלקיך הוא בחי' היחידה שבנפש, בחי' ניצוץ נברא שמקבל מניצוץ בורא (כמ"ש בע"ח³²), ומצד בחי' הוי' אלקיך שבכל אחד מישראל (בחי' היחידה), הנה גם כשהוא נדח בקצה השמים, מ"מ, משם יקבצך ומשם יקחך. וענינו בעבודה הו"ע התשובה, שעל ידה מתגלית בחי' היחידה, שלכן אמרו במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד שם³³, לפי שע"י התשובה מתגלית בחי' היחידה. וזהו שמצינו גבי התשובה דר"א בן דורדייא שבכה רבי ואמר יש קונה עולמו בשעה אחת³⁴, והיינו, שרבי נתקנא בראב"ד, דאף שרבי הי' הראש והיחיד בדורו בתומ"צ, מ"מ נתקנא בראב"ד, מצד המעלה שבתשובה שעל ידה דוקא באים לגילוי בחי' יחידה.

וביאור הענין, דהנה, בתשובה ישנם ב' ענינים. ענין הא' הוא התשובה עצמה, שהיא הקבלה טובה על להבא, ובכלל זה היא גם החרטה על העבר, כי, מהחרטה על העבר מוכח שהקבלה על להבא היא קבלה אמיתית. וענין הב' הוא הוידוי דברים שצריך להיות עם התשובה. וטעם הדבר הוא³⁵, לפי שבכל דבר ישנו גוף ונפש, וכן הוא גם בהקליפה שנעשית מהחטא, שיש בה גוף ונפש, והיינו, שמהרצון והחיות שהי' לו בהחטא מתהוית נפש הקליפה, וממעשה העבירה מתהוה גוף הקליפה. ולכן גם בביטול הקליפה שנעשה ע"י התשובה צריכים להיות שני ענינים, והיינו, שע"י החרטה ועקירת הרצון מהחטא נעקר הנפש של הקליפה, אך בכדי לבטל גם את גוף הקליפה צריך להיות וידוי דברים. וזהו שתיקנו לומר אשמנו בגדנו כו' בכל אותיות אל"ף ביי"ת, שהוא נוסח השוה לכל נפש מראשיכם שבטיכם עד חוטב עציך ושואב מימך, כי, ע"י כ"ב האותיות של הוידוי הרי הוא מוחה את הגוף דקליפה (וכידוע³⁶ שכ"ב האותיות עם החילופים ותמורות שלהם כו' הם מקור כל ההתהוות³⁷). אמנם, עיקר ענין התשובה הוא עקירת כל הרצונות הזרות שבעוה"ז לגמרי מכל וכל, ולא יהי' אלא הרצון לה' לבדו, שהוא רצון פשוט ועצמי בעצמות הנפש ממש, בבחי' היחידה שבנפש³⁸. ועי"ז הרי הוא מקבץ את

(31) שמואל"ב יד, יד. וראה תניא ספ"ל ט.
הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.
(32) שער מב (שער דרושי אבי"ע). הובא בלקו"ת פ' ראה כו, א.
(33) ראה ברכות לד, ב. לקו"ש חיד"ע.
(34) ראה ברכות לד, ב. לקו"ש חיד"ע.
(35) שמואל"ב יד, יד. וראה תניא ספ"ל ט.
(36) ראה גם סהמ"צ להצ"צ לח, ב.
(37) חסר קצת (המו"ל).
(38) שיערי תשובה ח"ב קיז, א.

כל הרצונות שלו שנתפזרו ונידחו כנ"ל, כי, כל הרצונות הפרטיים המשכתם היא מרצון הכללי, ולכן כאשר עוקר את רצונו הכללי מהרע, אזי במילא מתקבצים גם הרצונות הפרטיים. ועי"ז מתבטלת גם הקליפה שנעשית ע"י החטא, ועד שאפילו בחטא כזה שעליו אמרו³⁹ איזהו מעוות שלא יוכל לתקן זה שבא כו' והוליד כו', הרי אין לך דבר העומד בפני התשובה⁴⁰ (דקאי גם על חטא כזה, כמרומוז בתניא⁴¹), וכמעשה הידוע⁴² בבעל תשובה אחד שצעק בכל נפשו כו' ומתו פתאום באותו הרגע כל הממזרים הנולדים מעונו כו', כי, עי"ז שעוקר את רצונו מהרע, אזי מתבטלת הקליפה שנעשתה ע"י החטא, וכל רצונותיו שנתפזרו ונידחו רח"ל בהקליפות, חוזרים לקדושה.

וזהו גם מה שכללות ענין קיבוץ הרצונות הוא כתפלה, דשעת צלותא שעת קרבא⁴³, ועיקר התפלה הוא ק"ש, ועיקר הק"ש הוא פרשה ראשונה, ובפרט פסוק ראשון, שמע ישראל. והענין בזה⁴⁴, דהנה, פירוש שמע הוא ענין קיבוץ ואסיפה, כמו וישמע שאול את העם⁴⁵, והיינו שמקבץ ואוסף את כל הרצונות שלו שנתפזרו במקום הקליפות, שזהו"ע שמע שם ע"י⁴⁶, ע' הוא השורש של ע' אומות העולם, וענין שמע הוא קיבוץ ואסיפת הרצונות שנתפזרו בבחי' ע', בעניני אוה"ע כו'. והכח לאסיפת הרצונות (שמע) הוא ישראל, דישראל הוא אותיות לי ראש⁴⁷, שהו"ע היחידה שבנפש, שמצד בחינה זו הוא מקבץ את כל רצונותיו כנ"ל בארוכה. וזהו מה שהעבודה דק"ש הו"ע המס"נ, למסור נפשו באחד⁴⁸, כידוע⁴⁹ שמס"נ הו"ע גילוי היחידה, ומצד גילוי היחידה נעשה אסיפת הרצונות, שמע.

ד) והנה ענין היחידה שבנפש, שממנה באה עקירת הרצון שעוקר את כל רצונו מהרע ואינו רוצה בשום דבר רק באלקות, ישנה

(39) חגיגה ט, א (במשנה). יבמות כב, ב.
(40) רמב"ם הל' תשובה פ"ג הי"ד. וראה ירושלמי פאה פ"א סוף הי"א.
(41) אגה"ת רפ"ד.
(42) שיערי תשובה שם, סע"ד. וראה שיערי תשובה ח"א שם ו, ג.
(43) זהו הובא בלקו"ת ר"פ תצא. בשער התפלה שם. ובכ"מ. וראה זהר ח"א רמ, ב.
(44) ח"ג רמג, א.
(45) ראה שיערי תשובה ח"ב שם, סע"ג.
(46) ראה חזקוני ואתחנן ו, ד. שער התפלה לאדהאמ"צ ע, ב. וש"נ.
(47) שער הפסוקים להאריז"ל וישלח לב, כט. ספר הליקוטים להאריז"ל ויחי מז, כח. שם מח, ב. פע"ח שער הלולב פ"א. סהמ"צ להצ"צ טו, ב — בשם הזהר. ועוד.
(48) ראה זהר ח"ב קיט, א. ח"ג לג, א. פרי עץ חיים שער הק"ש פ"ב. ב"ח לטור או"ח ר"ס סא.
(49) ראה לקו"ת תצא לח, ג. סה"מ תרמ"ח ע' קפו ואילך. תש"ט ע' 118 ואילך.